

 Litteratur

Straffesparksekutør og matchvinner Kjetil Rekdal takker publikum etter kampen mellom Brasil og Norge på Stade de Velodrome i Marseille. FOTO: SIGURDSON, BJØRN

To nye bøker fanger noen av fotballhistoriens fineste øyeblikk. Men begge drar analysene for langt.

VM i fotballbøker er i gang

Trangen til å intellektualisere fotballen er relativt utbredt blant en viss type supporter. De ser gjerne VM-kamper på Litteraturhuset, leser bøkene til Michelet og Solstad, og en god del av dem nøler ikke med å velge lag på bakgrunn av politiske forhold.

For eksempel er det i denne gruppen ganske vanlig å heie på tidligere kolonier i alle kamper der de møter sine tidligere koloniherrer. Eventuelt alltid heie på det til enhver tid fattigste laget.

På sitt verste er denne hangen til å intellektualisere og politisere fotballen grenseløst forstyrrende og irriterende. Som om det ikke var nok bare å like fotball. Samtidig er det ingen tvil om at *the beautiful game* egner seg til en større analyse. Det må bare gjøres riktig.

Fotballbøker med pretensiose mål

To ferske utgivelser prøver seg på denne øvelsen.

Forfatter og skribent Marius Lien tar i *Miraklet i Marseille* for seg den største norske idrettsbragden noensinne: Da vi slo Brasil i VM i 1998. Han beskriver hendelsene før og under kampen, men beveger seg også langt i retning av å plassere kampen inn i en større, samtidshistorisk sammenheng.

På sitt beste gir *Miraklet i Marseille* et unikt innblikk i et lag og en vinnerkul-

Marius Lien
Miraklet i Marseille.
Da Norge slo Brasil

Gloria Forlag og Falck Forlag

Simon Critchley
Det vi tenker på når vi tenker på fotball

Oversatt av Audun Vinger

Tiden Norsk Forlag

tur som vi sjelden, kanskje aldri, har sett maken til her i landet. Gjennom en rekke intervjuer med både spillerne og trener Espen «Drillo» Olsen, forklarer Lien hvordan det egentlige mirakelet under Drillos periode som landslagstrener kunne skje: Han klarte å få et lag helt uten stjerner til å prestere på toppnivå i verden. Til å tro

at de kunne slå hvem som helst. Og til å faktisk gjøre det. Boka endrer karakter i del tre, der Lien i en essaylignende utlegning forsøker å sette kampen mot Brasil inn i en større sammenheng.

Lien er god når han drar gjennom vår nære kulturhistorie, og kjennskapen til 90-tallets mest sentrale band, bøker og hendelser er tydelig. Men han drar analysene litt vel langt, og ser sammenhenger også der det mest sannsynlig ikke var noen. Denne leseren er for eksempel ikke helt overbevist om at Norges nei til EU i 1994 hadde noe som helst med grungebandet Nirvana sitt gjennombrudd å gjøre. Eller at en fotballkamp, samme hvor spektakulær den er, i så stor grad som Lien legger opp til, er med på å prege og til og med endre selve tidsånden.

Er fotballen den nye religionen?

Den britiske filosofen og forfatteren Simon Critchley kommer i sin bok *Det vi tenker på når vi tenker på fotball* inn på mange av de samme temaene som Lien. Begge går for eksempel langt i å hevde at fotball og supporterkultur til en viss grad har overtatt religionens plass i samfunnet.

Men Critchley spenner buen enda høyere: Han tar i sin lille bok mål av seg å skulle skape en slags «fotballens poetikk». Han gjør et forsøk på å fange dette vakre

spilletts innerste vesen, gjennom å beskrive hva det egentlig er som utspiller seg på banen og blant supporterne.

Best som supporter

Til å hjelpe seg refererer han en rekke tenkere og forfattere. Det er likevel ikke disse intellektuelle øvelsene som gjør boken leseverdige. Selv om Critchley med sin ujlale prosa, utmerket oversatt av Audun Vinger, gjør en god innsats for å tilgjengeliggjøre selv de mest abstrakte teorier, er det når han lar sin indre fotballelsker komme frem, at han er god.

Bokens sterkeste deler er der Critchley gjenforteller sentrale hendelser fra fotballhistorien, og beskriver sine egne, personlige, fotballminner. Aller best er han når han portretterer to av den moderne fotballens aller største heter: Zinedine Zidane og Jürgen Klopp. Bildene må også nevnes: Her er det gjort en meget god jobb med å velge ut fotografier.

Det holder lenge å like fotball bare for fotballens skyld. Men for de av oss som ønsker å ønske å utfylle opplevelsen, gir både Lien og Critchleys bøker gode leseropplevelser. Selv om det er litt langt mellom høydepunktene. En opplevelse vi fotballsupportere dessverre er ganske godt vant med.

Sarah Sørheim